

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®

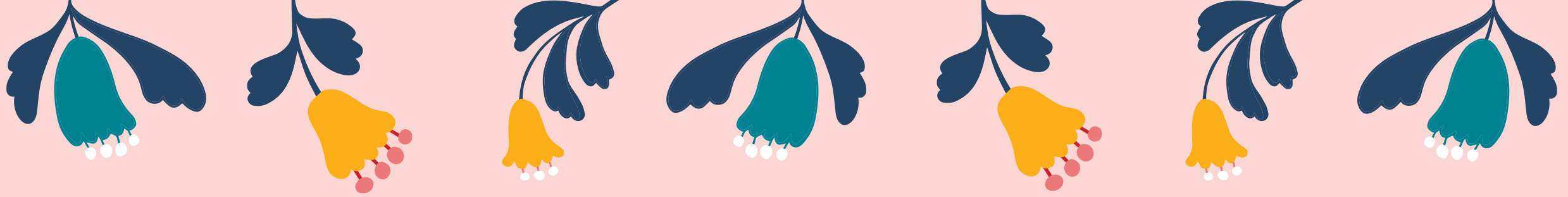
8.–9.10.2024

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

–
Vaikuttavaa lastensuojelua
rakentamassa

Isyystyö lastensuojelussa- konkreettinen isyystyön malli

Tuuli Varhelahti, sosiaalityöntekijä

Anssi Salmi, sosiaaliohjaaja

Hiski Valtonen, sosiaaliohjaaja

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

SATAKUNNAN
HYVINVOINTIALUE

Isät sosiaalipalveluissa

- Osallistuvalla isyydellä on todettu olevan merkittävä rooli lapsen hyvinvoinnille ja kehitykselle, isän omalle hyvinvoinnille, äidin hyvinvoinnille sekä vanhempien parisuhteelle
- Isät kohtaavat vanhemmuudessaan lukuisia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa ulkopuolisuuden kokemuksia. Isyyteen olisi tärkeää suunnata erityistä tukea, jotta isät pääsisivät käsittelemään kokemuksiaan ja kehittämään itselleen sopivan tavan toimia vanhempana

Isät sosiaalipalveluissa

- Isyyteen on kiinnitetty kasvavassa määrin huomiota. Tästä huolimatta tutkimukset osoittavat sosiaalipalvelujen edelleen epäonnistuvan isien osallistamisessa sekä vaikuttavassa isätyössä
- Isät kokevat olevansa sivustaseuraajia lastensa asioita käsiteltäessä sekä toivovat sosiaalipalveluja, jotka ottaisivat heidät paremmin huomioon
- Tutkimukset väittävät järjestelmällä olevan taipumus asettaa äidit etusijalle sekä nähdä isä-lapsi -suhde toissijaisena

Isät sosiaalipalveluissa

- Vaikka isien tuentarve on tunnistettu, on lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden havaittu työskentelevän enemmän äitien, kuin isien kanssa
- Lisäksi on todettu, että vaikka isien osallistamisessa on edistytty yleisesti lapsiperhepalveluissa, on lastensuojelu jäänyt tässä suhteessa kehityksessä jälkeen
- Lastensuojelussa on kiinnostusta ja halua työskennellä kokonaisvaltaisesti perheiden parissa. Tästä huolimatta lastensuojelun saralla isätyön tehottomuus sekä isätyöhön liittyvät haasteet ovat edelleen olemassa ja tutkimukset osoittavat, ettei isätyö lastensuojelussa ole vielä toimivaa
- Isillä on todettu olevan palvelujen suhteen äiteihin nähden erilaiset tarpeet

Haasteet isätyössä – esitettyjä syitä

- Etävanhemmuus: lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden on todettu työskentelevän eniten niiden biologisten isien kanssa, jotka toimivat lastensa lähivanhempina
- Isät eivät tunne sosiaalipalveluja tarpeeksi hyvin ja kokevat sosiaalipalvelut hämmentäviksi tai kontrolloiviksi
- Isät saattavat tietää saatavilla olevista sosiaalipalveluista, mutta kokevat ne heille sopimattomina ja liian äitikeskeisinä
- Isien mahdollinen päihdeongelma tai aggressiivinen käytös, jonka vuoksi lastensuojelun asiakasisiin ei haluta ottaa, tai heihin ei saada kontaktia
- Lastensuojelun puutteelliset resurssit ja ajankäytölliset haasteet

Haasteet isätyössä - esitettyjä syitä

- Isien pelko siitä, että lastensuojelun kanssa asioiminen olisi heille itselleen haitallista
- Isien pelko siitä, että sosiaalityöntekijät ajattelevat heistä negatiivisesti ja kohtaavat heidät puolueellisesti
- Sosiaalityöntekijät kokevat isän uhkaavaksi ja toisinpäin – molemminpuolinen pelko
- Avun pyytäminen on isille haastavaa
- Isät kokevat saavansa vähemmän tukea sosiaalipalveluista kuin äidit
- Alan naisvaltaisuus

Haasteet isätyössä – esitettyjä syitä

- Äidit toimivat ”portinvartijoina” suhteessa sosiaalityöntekijöiden ja isien väliselle työskentelylle
- Ajattelumalli, jossa isä nähdään joko uhkana tai mahdollisuutena suhteessa lapseen-todellisuudessa isä saattaa olla näitä kahta samanaikaisesti ja tällöin isän tuomat positiiviset asiat lapsen elämään saattaa jäädä havaitsematta
- Sosiaalipalvelujen feminiininen kulttuuri
- Palvelujen kohdentamattomuus isien tarpeille sopiviksi
- Isien tuentarpeesta ei ole tehty tarpeeksi tutkimusta

Esitettyjä ratkaisuja

- Työntekijöiden kouluttaminen
- Sukupuolisensitiivinen työote
- Organisaatioiden rakenteisiin puuttuminen ja kulttuurin muuttaminen
- Isien sitouttaminen sosiaalipalveluihin sekä lastensa elämään tulisi nähdä arkipäivänä lastensuojelutyössä - jos isä on saatu sitoutettua lastensuojelun työskentelyyn, on hän todennäköisesti myös pysynyt työskentelyssä mukana

Isäryhmä Porissa – mikä se on?

Ensimmäinen ryhmä syksyllä 2020

Isät saapuvat ryhmään lapsen tai perheen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ohjauksella

Ohjaajat kontaktoivat ja infoavat ryhmäläiset. Sitoutumista edellytetään

Isäryhmä on luottamuksellinen ja suljettu ryhmä, jossa toimitaan asiakkaiden ehtoilla

Ryhmätapaamiset kahden viikon välein 1,5-2h

Kirjallisen palautteen kerääminen joka kerralla

Ryhmätapaamisten jälkeen tehdään ryhmästä sekä yksilöistä yhteenveto

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Tapaamisten teemat

- 1. Ryhmän säännöt ja esittäytyminen
- 2. Isyyden tuomat tunteet, isyyden historiaa ja nykypäivää
- 3. Oma isäsuhde
- 4. Lapsuuden vaiheet
- 5. Vanhemmuus omaan lapseen
- 6. Osallistuva isyys
- Jälkiyhteydenpito

”Siel mun muistikuvani mukaa käytiin aika hyvin just näitä niinku omia isiä ja millai tää on muuttunu tää isyys ja sit siä käytii just tätä miesten kokemaa syrjintää tai tämmöstä näissä lasten asioissa, että isä ei kelpaa isäksi. Äiti kelpaa aina äidiksi, mut isi ei kelpaa aina isäksi. ”

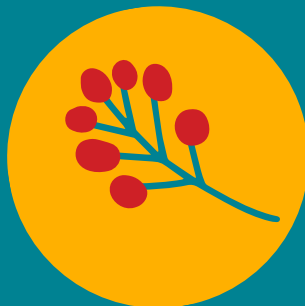

Ryhmän säännöt ja esittäytyminen

- Esittäytyminen isänä
- Ryhmän kulun esittely pääpiirteittäin
- Sääntöjen tekeminen yhdessä
- Mies&isä ja nainen&äiti – kolmio
- Isyyden roolit

Keskustelut ja havainnot ryhmässä:

- Tärkeää olla isänä mukana ryhmässä, eikä ammattilaisena
- Ryhmän luottamuksellisuus koettiin tärkeäksi, jotta voi olla avoin
- Mies&isä roolit koetaan havainnollistavina ja ahaa-elämyksiä tuottavina

Isyyden tuomat tunteet

- Isän odotusajan vaiheet
- Isyyden herättämien tunteiden moninaisuus ja vaihtelevuus
- Isyyden ilot
- Äkillisesti muuttunut isyys, sivuun jäämisen ja riittämättömyyden tunteet, elämän ongelmakohdat
- Oma hyvinvointi
- Tunnetaidot

Ryhmässä keskustelua mm.:

- Omat tuntemukset isäksi tulosta
- Miten isät huomioitiin odotusvaiheessa?
- Minkälaista tukea tarjolla ja mitä tarvittaisiin?
- Onnistumisen kokemukset isänä

"Mä en halunnu myöntää sitä. Mut ku sitä pidempää rupes mieltii ni kyl se sit piti myöntää, et mul o se äkkipikasuus... Ku enne hänel ei tarvinnu ol ku eripari sukat ni mä saatoi siit hermostuu. Nyt se o iha normaali ku hän tulee viikolopuks käymää... "sul o Robini tyyl" "no ku mul o toine sukka hukas. "

Isyyden historiaa ja nykypäivää

- Esimerkit vanhemmuuden rooleista menneinä aikoina ja peilaus nykypäivään
- Suomalaisen isäkuvan vaiheet 50-luvulta nykypäivään
- Nykypäivän perheenisän roolin moninaisuus ja toteuttaminen
- Perheen ja työn yhteensovittaminen
- Hyvä vanhemmuus?

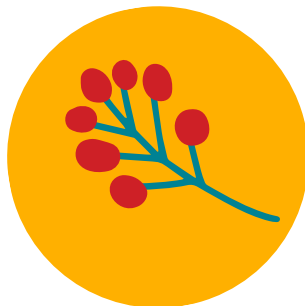

Lapsuuden vaiheet

- Ryhmäläisten lasten iän mukaan suunniteltu alustus lapsen kehityksellisestä vaiheesta
- Informatiivisuus
- Fyysinen kehitys, henkinen kehitys ja seksuaalinen kehitys
- Oma saatu kasvatusta ja nyt isänä antama kasvatusta

Keskustelut ja havainnot ryhmässä:

- Isät kokivat informatiivisuuden tärkeänä
- Seksuaalikasvatuksesta osalta monet pitivät aihetta vaikeana, mutta ymmärsivät että olivat jo vanhempina tätä toteuttanut esimerkiksi lapsen oman kehon rajojen tunnistamisen osalta
- Pohdintaa omasta saadusta kasvatuksesta ja antamastaan kasvatuksesta niin hyvien asioiden osalta kuin myös puutteiden osalta

Oma isäsuhde

- Oman isäsuhteen pohtiminen ja sen vaikutus omaan vanhemmuuteen ja toimintaan
- Kipeät tai hyvät muistot omaan isään, tai muihin tärkeisiin miehiin elämässä, liittyen
- Vaille jääminen ja isänkaipuu
- Kosketuksen merkitys

Ryhmässä keskustelua:

- Mitä asioita haluan tehdä samalla tavalla kuin oma isäni ja missä haluan toimia eri tavalla
- Mitä mahdollisesti haitallisia toimintatapoja en halua jatkaa omassa isyydessäni
- Tunteiden näyttäminen ja sanoittaminen

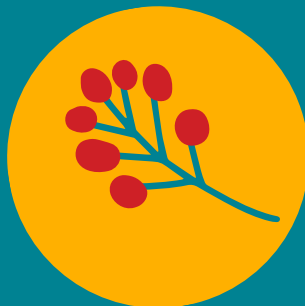
Suhde omaan lapseen

- Ryhmän luova osio 😊
- Arvopeli väittämäkorttien avulla
- Arvojen liimaaminen lapsikuvan päälle
- Keskustelu luomuksesta

”Se sattui myöskin vaikeaan kohtaan se ryhmä, mutta se oli välttämätön. Se kuljetti mua tänne ja jotenki maadotti hetkeks tähän enemmän ja se oli terapeutista ja se antoi konkreettisia välineitä. Ja niiden miesten suulla niinku rohkaistuin. Et älä muuta luule. Siel ei yhtään niinku arvotettu ketään. Näin se meni.”

Keskustelut ja havainnot ryhmässä:

- Arvojen tärkeyden määrittäminen hyvin haasteellista
- Isät kertoivat ymmärtävänsä oman antamansa kasvatuksen olevan keskeinen osa lapsen kasvua ja kehitystä
- Vahvimpina arvoina näkyivät omassa lapsuudessaan erityisen hyvinä koetut arvot ja erityisen huonoina koettujen arvojen vastakohtat

Osallistuva isyys

- Kokoava kerta
- Osallistuva isyys tukee isän, lapsen ja perheen hyvinvointia
- Isyyden malli muuttumassa – isyyttä ja miehisyyttä voi toteuttaa monilla eri tavoilla
- Pohdintaa vanhemmuudesta, arjen vastuiden jakautumisesta ja läsnäolon merkityksestä

”Mun ei tarte sitä niiku kaipuuta ja sitä ikävää lapsille ostamalla asioita tai tällee näin... vaan olemalla läsnä silloin ku mä voin olla läsnä heidän kanssa, ni se on heille se kaikista tärkein. Olla läsnä ja kuunnella ja keskittyä vaan ja ainoastaan niihin lapsiin silloin. Tää yks henkilö (ryhmässä) teki reissuhommii ja sitte ku hän tuli kotiin ni sitte hän koki huonoa isyyttä ja osti sitten niiku sitä isyyttä materiaalilla mikä ei oo välttämäti hyvä, et se on parempi et sä vaan oot aidosti läsnä, kuin se että on tällänen materiaallinen isä.”

Jälkityö

- Isäryhmä – kansio
- Yhteydenpito 2-3kk päästä

”Kyllä siitä tuli arvostettu olo” Isien kokemuksia isäryhmän vaikuttavuudesta

- Tutkielman tavoitteena oli tarkastella, miten lastensuojelun avohuollon järjestämään isäryhmään osallistuneet isät kokivat isäryhmän vaikuttaneen heidän isyyteensä sekä perheensä kokonaistilanteeseen
- Tutkielman aineisto koostui kuudesta isäryhmiin 2020 tai 2021 osallistuneen isän haastattelusta. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina

Isäryhmästä saadut hyödyt isien kokemana: tunnustus, tuki ja vertaisuus

- Isät kokivat tulleen isäryhmän myötä tunnustetuiksi isinä ja kokivat isäryhmän myötä järjestelmän arvostavan heitä tasavertaisena vanhempana
- Lisäksi isät kuvasivat saaneensa isäryhmästä emotionaalista ja informatiivista tukea. Isät myös kertoivat saaneensa ryhmässä vertaistukea ja uusia ystäviä

"No tietenkin se, että siinä samalla kun kutsutaan niin alleviivataan et sä olet muuten se isä ja sehän on muuten vahva viesti. Mut jo pelkästään kutsu sinne niin jotenkin: näemme sinut isänä ja älä heitä hantuukia kehään."

Isäryhmästä saadut hyödyt isien kokemana: tunnustus, tuki ja vertaisuus

- Useimmat haastattelemani isät kokivat isäryhmän olleen heille ensimmäinen kokemus heidän isyytensä tukemisesta ja isän tasavertaisesta kohtaamisesta sosiaalipalveluissa. Kukaan isistä ei ollut aikaisemmin osallistunut isille suunnattuun ryhmämuotoiseen toimintaan eikä sellaista ollut heille aikaisemmin tarjottu

”Ehkä justinsa se et toi tiedäks et saa miehetki vähä sellast yhteisöllisyyttä ku naisil o just järjestetään just näit kaikkii mammaryhmii ja näit ni ehkä se et nyt o miehilläki joku tälläne ja no se et josai kohtaa tuli vähä niiko et mielekiinnostaki lähtee kattomaa, et mitä ne äijät oikee sit puhuu siä.. vai puhutaanko siä sit oikeesti yhtää mitää.”

- Useimmilla sillä oli myös taustalla useita negatiivisia kokemuksia kohdatuksi tulemisesta sosiaali- ja terveystalveluissa

”Mä oon aina käyny kaikki neuvolat. Ei siä ikänä isyydestä mitää muuta ku lyödää kaavake kätee, et kui paljo juot alkoholii. Lyödä kaavake kätee ja sitte huudetaa, et juot liikaa.”

Isäryhmästä saadun tunnustuksen, tuen ja vertaisuuden vaikutukset isyyteen ja perheen kokonaistilanteeseen

- Isien isäryhmästä saadun tunnustuksen, sosiaalisen tuen ja vertaisuuden avulla isät pystyivät muuttamaan omaa ajatusmaailmaansa sekä muuttamaan toimintatapojaan
- Isäryhmän myötä tunnustetuksi tuleminen, sosiaalinen tuki ja vertaisuus kohensi isien itseluottamusta, lisäsi isien jaksamista ja toiveikkuutta tulevaisuuden suhteen sekä heidän sosiaaliset suhteensa lisääntyivät

Keskustelua, mielipiteitä, näkemyksiä?

- Palvelujärjestelmien pohjat ovat luotu aikana, jolloin isät eivät olleet yhtä aktiivisesti mukana vanhemmuudessa?
- Onko palvelujärjestelmä muuttunut riittävästi isän roolin muutoksen mukana?
- Kokemuksia hyväksi koetuista käytänteistä?

Kiitos!

- Baum, N. (2017) Gender-sensitive Intervention to Improve Work with Fathers in Child Welfare Services.” Child & family social work 22.1, 419–427.
- Brandon, M, Philip, G. & John Clifton, J. (2019) Men as Fathers in Child Protection. Australian social work 72.4, 447–460. rent.
- Diana J., Sherry Brummel, and Priscilla Martens. Fatherhood in the Child Welfare System: Evaluation of a Pilot Project to Improve Father Involvement. Journal of public child welfare 3.3 (2009): 213–234
- Govindaswamy, P., Laing, S., Waters, D., Walker, K., Spence, K., Badawi, N., Nair, J. (2020) Fathers’ Needs in a Surgical Neonatal Intensive Care Unit: Assuring the Other Parent.
- Härmäläinen, P. 2010. Isä ja minä: ainutlaatuinen ihmissuhde hyvässä ja pahassa. Minerva.
- Kalliomaa, S. 2010. Voiko tunteista selvitä hengissä? Teoksessa Jämsä, J. & Kalliomaa, S. (toim.) Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki:Väestöliitto, 98-111.
- Katajisto, K; Laitinen, A; Leppeteläinen H. & Pitkänen, I. 2020. Isätyökirja. Suomen Setlementtiliitto ry. & Miessakit ry. Isän näköinen- hanke. Vaasa: Grano Oy. <https://www.xn--isnkinenw2ac1t.fi/wpcontent/uploads/2020/01/Is%C3%A4ty%C3%B6kirja.pdf>.
- Kinnunen, S. 2016. Isän kaipuu, mielen sovinto isäsuhteessa. Perussanoma.
- Lapsen seksuaalinen kehitys, väestöliitto. <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/keho-ja-tunteet/lapsen-seksuaalisuus/>
- Maxwell, N., Scourfield, J., Holland, S., Featherstone, B. & Lee, J. (2012a) The Benefits and Challenges of Training Child Protection Social Workers in Father Engagement.” Child abuse review (Chichester, England: 1992) 21.4, 299–310. Maxwell, N., Scourfield, J., Holland, S., Featherstone, B. & Lee, J. (2012b) Engaging Fathers in Child Welfare Services: a Narrative Review of Recent Research Evidence. Child & family social work 17.2, 160–169.
- Mykkänen, Johanna & Aalto, Ilana: Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa, Nuorisotutkimusverkosto, Verkkojulkaisusarja/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu 34, 2010.
- Riutta, N. 2017. Isän kaipuu näkyy itsearvostuksen puutteena. [Isän kaipuu näkyy itsearvostuksen puutteena - Kirkko ja kaupunki](#)
- Varhelahti, T. 2022. ”Kyllä siitä tuli arvostettu olo” : Isien kokemuksia isäryhmän vaikuttavuudesta. Pro Gradu tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202210057447>

